

Wyrok z dnia 13 czerwca 2000 r.

II UKN 592/99

Okres pobierania zasiłku chorobowego po ustaniu zatrudnienia nie jest okresem "podlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu" w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą (jednolity tekst: Dz.U. z 1989 r. Nr 46, poz. 250 ze zm.).

Przewodniczący SSN Andrzej Kijowski, Sędziowie SN: Krystyna Bednarczyk, Roman Kuczyński (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 13 czerwca 2000 r. sprawy z wniosku Jerzego S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w P. o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego, na skutek kasacji organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 1 czerwca 1999 r. [...]

z m i e n i ł zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił apelację Jerzego S. od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu z dnia 7 grudnia 1998 r. [...].

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 7 grudnia 1998 r. Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu oddalił odwołanie Jerzego S. od decyzji Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w P., którą organ rentowy stwierdził, że wnioskodawca podlegał ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej od dnia 1 sierpnia 1997 r. mimo korzystania ze zwolnienia lekarskiego i pobierania zasiłków chorobowych po ustaniu zatrudnienia od dnia 15 lipca 1997 r. do dnia 10 kwietnia 1998 r.

W uwzględnieniu apelacji wnioskodawcy Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu wyrokiem z dnia 1 czerwca 1999 r. zmienił powyższy wyrok i ustalił, że wnioskodawca podczas pobierania zasiłku chorobowego w

okresie od dnia 1 sierpnia 1997 r. do dnia 10 kwietnia 1998 r. nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, z uzasadnieniem, że stosownie do art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą (jednolity tekst: Dz.U. z 1989 r. Nr 46, poz. 250 ze zm.) ubezpieczeniu nie podlegają osoby prowadzące działalność gospodarczą, które są równocześnie pracownikami zatrudnionymi w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa wymiaru obowiązującego w danym zawodzie albo są objęte odrębnym przepisem w zakresie zaopatrzenia emerytalnego lub ubezpieczenia społecznego. Zdaniem Sądu drugiej instancji okres pobierania zasiłku chorobowego po ustaniu zatrudnienia najemnego, przyznanego w związku z tym zatrudnieniem, należy traktować jako okres podlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu.

Kasacja organu rentowego od powyższego wyroku zarzuca naruszenie prawa materialnego - art. 2 ust. 1 pkt 1 i art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest uzasadniona. Sąd drugiej instancji swoje stanowisko lapidarnie uzasadnił tym, że jego zdaniem, okres pobierania zasiłku chorobowego po ustaniu zatrudnienia najemnego przyznanego w związku z tym zatrudnieniem, należy traktować jako okres podlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu. Jednocześnie Sąd ten uznał, że nabywając prawo do zasiłku chorobowego na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz. 143 ze zm.) wnioskodawca, pomimo ustania zatrudnienia w okresie pobierania zasiłku, nadal korzystał z ochrony ubezpieczeniowej należnej pracownikom najemnym podczas choroby i korzystania w tym okresie ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego, co zdaniem tego Sądu narusza prawo materialne – art. 2 ust. 1 w związku z art. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą. Stanowisko takie jest niekonsekwentne wobec treści art. 2 ust. 1 pkt 1 omawianej ustawy, według którego nie podlegają ubezpieczeniu osoby prowadzące działalność określoną w art. 1 ustawy, które są równocześnie pracow-

nikami zatrudnionymi w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa wymiaru obowiązującego w danym zawodzie albo są objęte odrębnymi przepisami w zakresie zaopatrzenia emerytalnego lub ubezpieczenia społecznego.

Użycie przez ustawodawcę słowa „albo” skutkuje, że te dwa warunki (zatrudnienie albo objęcie odrębnymi przepisami z zakresu ubezpieczenia społecznego) należy traktować rozdzielnie. Tymczasem Sąd Apelacyjny najpierw uznaje, że okres pobierania zasiłku chorobowego po ustaniu zatrudnienia należy traktować jako okres podlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu, a następnie wywodzi, że w okresie pobierania zasiłku chorobowego przysługuje ochrona ubezpieczeniowa należąca pracownikom. Stanowisko to nie jest trafne. Wywodząc prawo do ubezpieczenia społecznego ze stosunku pracy należy mieć przede wszystkim na uwadze treść przepisów art. 4 ust. 1 i 3 oraz art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 1989 r. Nr 25, poz. 137 ze zm.), według której ubezpieczeniu społecznemu podlegają wszyscy pracownicy, obowiązek ubezpieczenia pracownika powstaje z dniem nawiązania stosunku pracy, a wygasa z dniem jego ustania, zaś obowiązek ubezpieczenia społecznego osób nie będących pracownikami określają odrębne przepisy.

W bezspornym stanie faktycznym przedmiotowej sprawy wnioskodawca był pracownikiem do 31 lipca 1997 r., a zatem z tą datą wygaś jego obowiązek ubezpieczenia społecznego jako pracownika. Okres pobierania zasiłku chorobowego po ustaniu zatrudnienia nie może być zatem dla celów zwolnienia od obowiązku ubezpieczenia z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej traktowany jako równorzędny z zatrudnieniem (przestał też być jako taki traktowany dla celów emerytalnych i uznawany jest obecnie za okres nieskładkowy). Nie może być też ten okres traktowany jako okres objęty odrębnymi przepisami w zakresie ubezpieczenia społecznego (lub zaopatrzenia emerytalnego), jak to przyjmuje Sąd drugiej instancji. Należałoby bowiem wskazać, o jakie „odrębne” ubezpieczenie chodzi. Nie mogą być źródłem prawa do objęcia takim ubezpieczeniem przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, gdyż jak sama nazwa tej ustawy wskazuje, przedmiotem jej regulacji są świadczenia pieniężne - z już istniejącego ubezpieczenia społecznego - a nie samo objęcie ubezpieczeniem, a świadczenia te przysługują pracownikom na warunkach i w wysokości określonych tą ustawą i - odpowiednio - innym osobom w niej wymienionym (art. 58 - adwokatów, członkom rolniczych spółdzielni produkcyjnych, cha-

łupnikom, osobom odbywającym zastępcze formy służby wojskowej i odpłatnie zatrudnionym w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowo aresztowanym, duchownym - w drodze upoważnienia Rady Ministrów do rozciągnięcia przepisów tej ustawy na osoby duchowne). Osoby prowadzące działalność gospodarczą nie są w przepisach tej ustawy wymienione, dlatego też nie wynika z niej obowiązek ich ubezpieczenia.

W oparciu zatem o przepis art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych („zakres świadczeń z ubezpieczenia społecznego oraz zasady i tryb przyznawania poszczególnym grupom ubezpieczonych określają odrębne przepisy”) oraz art. 5 ust. 2 tej ustawy („obowiązek ubezpieczenia społecznego osób nie będących pracownikami określają odrębne przepisy”) należy stwierdzić, że odrębnymi przepisami z zakresu ubezpieczenia społecznego są przepisy ustaw: z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz.U. z 1998 r. Nr 7, poz. 75 ze zm.), z dnia 19 stycznia 1975 r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (jednolity tekst: Dz.U. z 1995 r. Nr 65, poz. 333 ze zm.), z dnia 4 marca 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych i ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 27 poz. 135 ze zm.), z dnia 26 maja 1982 r. prawo o adwokaturze (Dz.U. Nr 16, poz. 124 ze zm.), z dnia 17 maja 1989 r. o ubezpieczeniu społecznym osób duchownych (Dz.U. Nr 29, poz. 156 ze zm.), z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 1989 r. Nr 46, poz. 250 ze zm.).

W stosunku do wnioskodawcy mają zastosowanie przepisy tej ostatniej ustawy i obowiązek jego ubezpieczenia powstał, po myśli art. 1 ust. 1 i 2 tej ustawy, z dniem rozpoczęcia działalności rodzącej taki obowiązek, tj. z dniem 1 sierpnia 1997 r. Z uwagi zaś na to, że od tej daty nie był już pracownikiem zatrudnionym równocześnie w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa wymiaru obowiązującego w danym zawodzie, ani też nie był objęty odrębnymi przepisami z zakresu ubezpieczenia społecznego, wymienionym w punktach 1) do 6) powyższych rozważań – nie miało w stosunku do niego zastosowania wyłączenie z ubezpieczenia osób prowadzących działalność gospodarczą z art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. Sąd Najwyższy doszedł zatem do przekonania, że powyższy przepis został zas-

karzonym wyrokiem naruszony, a tym samym kasacja organu rentowego zasługuje na uwzględnienie.

Z powyższych motywów Sąd Najwyższy w oparciu o art. 393¹⁵ KPC orzekł jak w sentencji wyroku.

=====